

SLOVENSKI NAROD

taja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati: do 30 peit 4 2 D, do 100 vrst 1 D 50 p, večji inserati peti vrsta 4 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravništvo: Knafljova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poštnina plačana v gotovini.

Klerikalna svoboda

(Še enkrat ljudskošolski zakon.)

V prejšnjem članku smo opozorili na argumente, s katerimi je hotel posl. SLS g. Sušnik pobiti predležje načrt ljudskošolskega zakona in ga zavržiti kot nazadnjaškega, centralističnega, nedemokratskega. Že tam smo opozorili na pomanjkljivost klerikalne argumentacije ter dokazali, da g. Sušnik ne vodi načelno, vzgojnotehnični ozir, marveč samo ozkosrčno strankarsko sebičnost. G. Sušnik si misli s poslanci SLS vred: v Sloveniji imamo precej občin, ki se nebi in tudi na družine vplivajo na duhovniški agitatorji, zato zahtevamo, naj se v ljudskošolske zadeve vmešava tudi družina in občina. Tako lahko zanesemo v ljudsko šolo svoj politični in strankarski vpliv in si pridobimo nova sredstva in orožje za pridobivanje oblasti.

Na ta način bi ti poslanci radi hoteli, naj postane ljudskošolski učiteljski lutka v rokah vsakokratne klerikalne družine in občine, vsakokratnih občinskih svetnikov, klerikalnih županov itd. Gorje vsem učiteljstvu, ako pride v take nekontrolirane in samovoljne odvisnosti. Čim je učitelj premeščen recimo v Bosno, se mora tamkaj podvreči vplivu muslimanskega »ljudstva«, kakor nazivajo klerikalni poslanci svoje družine in občine itd. To bi bil revček ljudskošolski učitelj v pramenu, ki se tleče svetovne klasične vzgojnotehnične in ljudskošolskega pouka! Ali marj zato, da pozneje na povelje klerikalne družine in občine vse to vrže v koš ter se pokori gospodu kaplanu ali kakemu drugemu klerikalnemu veljaku? Lepa pedagogika bi se učila, lepe razmere bi zavladale po naših ljudskih šolah! Če bi obveljala klerikalna zahteva po sodelovanju klerikalnega »ljudstva« v ljudski šoli, potem je najbolje, da si država prihrani izdatke za učiteljske in za druge slične ustanove in da odpravi učiteljski stan, ki se lahko nadomesti s klerikalnim »ljudstvom«.

Toda šalo v stran! Klerikalni poslanci sami ne verjamejo v svoje zahteve. Govore v narodni skupščini pač zadržijo, da se ne reče, da mirujejo in da le-tuharijo. Tudi si mislijo, da imonirajo neizsolanim srbijanskim poslancom, ako mečejo visoke fraze o ljudstvih in demokracijah, o občinah, družinah in modernih principih. V rabi visokodoneh fraz pa so klerikalni poslanci še vedno nedoseženi moštri!

Sedaj razumemo, kaj je klerikalcem svoboda učiteljskega stana! Učiteljski stan bi radi soravili pod samovoljno stopalo klerikalnih družin in občin. Bistvo klerikalizma je nestronost naobram drugomisli. Ta klerikalna nestronost pa ni samo osebnostna, ona bi se rada po možnosti — uzakonila. V to je potreben stav ljudskošolski zakon, ki jemlje učiteljsko svobodo odločanje v vprašanih vzgojnotehniških vseh in ki ga v tem njegovem najsvetlejšem opravilu podreja naušnikarim klerikalnim družinam in občinam. Hvala za tako svobodo in za tak učiteljski stan!

Če so se tako klerikalni poslanci spravili na svojo samostalnost učiteljskega stana, kako bi šele nastopili, da imajo svojo zakonodajno avtonomijo in da na sličen način naskočijo univerzo na naše srednje šole, potem univerzo in kočno celokupno našo, iz svobode rastočo kulturno življenje. To se imenuje toli zahtevna klerikalizacija celokupne družine in javnosti...

Res, družna so neta usode odnosno politike. Še ni preteklo pol leta, odkar je klerikalna stranka za naravnost brezprimerno linavščino lovila napredne kralje v takozvanih višjih, inteligentnih krogih in jim dopovedovala, da je najboljši goreča in iskrena zastopnica demokracije načela, naprednosti in celo svobodoljubnosti. S kakim prihljenim patosom se je izdajala za pobornico samostalnosti državne uradništva! Ko pa mora praktično izpovedati to svojo ljubezno do samostalnosti in svobode državne uradništva, hoče obdati učiteljski stan z nazadnjaškim in fanatičnim terorjem klerikalne družine in občine.

Pa tudi s sledečega stališča je klerikalna ljudskošolska »demokracija«, kakor nazivlje posl. Sušnik samovoljno poseganje družine in občine, torej po njegovem mnenju edino pravega ljudstva v tehnična, vzgojnotehniška vprašanja ljudske šole. Ljudstvo, pravijo, naj odloča o vsem. Dobro, toda poizkusite najprvo s tem ljudstvom v cerkvenih zadevah, v verskem življenju! Tu niti velikim znanstvenikom ne dovolite najmanjše besedice in kritike, kaj šele da bi hoteli izpostaviti ves duhovniški stan samovoljni klerikalne družine in občine. Lepo bi izgledalo versko življenje, kjer

Razočarana opozicija

Ultimat opozicije radičevcem? — Radičevci se žele iznebiti svojih zaveznikov.

— Beograd, 8. junija. (Izv.) V opozicijskih političnih krogih je nastala splošno desorientacija. Dočim so še pred dnevi trdovratno trdili, da je na pragu sporazuma med radikali in radičevci, ki bi imel za posledico spremembo režima v državi, priznavajo sedaj vsi opozicijski voditelji, da ne more biti govora o takšnem sporazumu, kakršnega so si želeli najbolj oni sami. Zlasti so razočarani davidovičevci ki pripisujejo vso krivdo, da se je politična situacija razvila tako neugodno za opozicijo, dvomim taktiki Radičevce stranke, ki je držala ves čas v ognju dvojne želez in pri tem grdo, kakor pravijo, »nasamarila« svoje opozicijske zaveznike. Splošno se govori, da namerava opozicija staviti radičevcem ultimatum, v katerem bo zahtevala, da naj izvajajo konsekvence, ter izstopijo iz bloka. Opozicija računa, da bo s tem ultimatom razčistila razmerje med radikali in radičevci. Ako bi ti ne dali polvolnega odgovora, je vodstvo opozicijskega bloka krepko odločeno, da izključi radičevce stranko iz svoje srede.

Na drugi strani pa naglašajo poslanci radičevski poslanci, da sploh nimajo namena vztrajati v tesnih zvezah z opozicijo. Pravijo, da jim te zveze več škodujejo, kakor koristijo. Čim preje se teh

vezi iznebi, tem uspešneje lahko nadaljuje svojo politiko. Stiki z opozicijo so bili zanje samo ciklija, da niso mogli v polnem obsegu izvajati svojega taktičnega načrta. Ako opozicijski blok v resnici izvede svojo grožnjo ter jih izključi iz svoje srede, dobe samo svobodne roke, kar jim omogoči da bodo lahko krepkeje krenili v smer, ki vodi do popolnega sporazuma z radikali. Ta sporazum je na potu in radičevcem je vseeno ali ze ta sporazum izvrši že sedaj ali pa šele na jesen. V bistvu jim je tudi vseeno, ako se sporazume z enim P ali z obeh PP. Vse kaže na to, da je bolje za Hrvate, ako pride do zaključitve sporazuma šele na jesen v času, ko bodo radičevci imela na vse strani že proste roke in se jim ne bo treba ozirati na nobene zaveznike. Tudi vesti o izstopu dr. Lorkovića iz hrvatskega selskega kluba prav malo vzmirajo radičevske vodilne kroge. Ti stoje na stališču, da je samo pozdravljeni, ako pride čim najprej do razčiščenja razmer v klubu samem. Zajedničarji so za klub samo balast in tem bolje za Radičevce stranko, ki bo nato krepko lahko nadaljevala svojo novo politiko, v kateri so jo doslej zajedničarji samo zavirali.

Politična situacija

Radi pravoslavnih binkošti nikakih dogodkov. — Delo v skupščini počiva. — Sestanki opozicijskega bloka.

— Beograd, 8. junija. (Izv.) Danes vlada v Beogradu praznično razpoloženje. So pravoslavni binkoštni prazniki. Zato ni nobenih političnih dogodkov in pojavov. Min. predsednik Nikola Pašić ni danes dopoldne prišel niti v predsedniški min. sveta. Posvetovali so se nekateri ministri in to več ali manj le o resorčnih zadevah. V Beogradu tudi niso prispela nikakih poročila iz Zagreba, kakšno stališče zavzame končno HSS napram min. predsedniku Nikoli Pašiću. Ni še niti gotovo, kako se razčisti odnošaji med HSS in ostalimi opozicijskimi skupinami, ki so postal zadnji čas precej napeti.

Radi praznikov počiva delo v narodni skupščini. Jutri dopoldne se prične v skuščinski zbornici zanimiva politična debata o Bolgarski. Zunanji mi-

nister dr. Ninčić je pripravljen podati v tem oziru jasen in načelen odgovor, za katerega vladen je danes v gotovih diplomatskih krogih precejšnje zanimanje.

Odbor narodne skupščine je končal načelno debato o osnovnih šolah. Odbor prične ta teden podrobno debato o tem vevležnem zakonu. V zunanji politiki danes ni beležiti nikakih važnih momentov. Povoljno napreduje pogajanja med našo in rumunsko delegacijo glede rešitve vprašanja železnih vrat.

V narodni skupščini vlada danes popolna tišina. V skupščino je prišlo le nekaj poslancev po dnevno pošto in jo takoj zapustilo. Večina poslancev je odšla radi praznikov v svoje kraje.

Težka avtomobilska nesreča na Tržaški cesti

Šest oseb težko ranjenih.

Snoči se je dogodila na železniškem prelazu na Tržaški cesti pri Dolgem mostu ne daleč od gostilne Kušar na Viču težka avtomobilska nesreča. Služboči železnice čuval Fran Koušca je zapel zavornice, ker se je blizil iz Ljubljane tržaški brzovlak. Bilo je okoli 22.45. Po cesti iz Ljubljane proti Vrhnici je takrat drvel v naglem tempu avtomobil, ki ga je vodil sofer Janko Menhard. V avtomobilu so sedeli gđ. Mimi Slamnjak, njena mati Marija Slamnjak, Andrej Hrvatič, učitelj na Selu, Jovo Kovič, učitelj v Šmartnem pod Šmarnogoro, Stanko Baraga, bančni uradnik in Rudolf Menhard, mehaniški vajenec.

Kakor omenjeno, se je blizal avto prelazu z največjo naglico. Sofer ni zapazil, da so zavornice spuščene in je vozil čez prelaz. Čuvaj žuvalnice št. 645 je dajal vsa mogoča znamenja soferju, da naj ustavi avtomobil, toda zaman. Slučaj tudi ni njegovga obupnega klica: »Ustavite! Brzovlak se blizja!« Res brzovlak št. 610 je prihajal. Nastal je kritičen trenotek. Sofer je z avtomobilom najprej upognil prvo železniško zavornico in združil z avtom preko prelaza, na kar je še drugo zavornico upognil. Bil je srajni čas. Brzovlak je bil v neposredni bližini. Avtomobil je nato z največjo močjo na drugi strani prelaza zadel ob cestni kamen, ki ga je izruval ter se nato zagnal v brzovlak, kjer je obšel.

Vsi potniki so dobili več ali manj težke rane. Večinoma po glavi ob udarcev za-

tvornice. Marija Slamnjak in učitelj Jovo Kovič sta bila k sreči le lahko ranjena, vsi ostali težko. Z rešilnim avtom so nato ponesrečence prepeljali v splošno bolnico.

Kaj je pravi vzrok nesreče, uradno še ni ugotovljeno. Splošno trde, da je pripisoval nesrečo nepazljivosti soferja.

O težki avtomobilski nesreči na Tržaški cesti nam javljajo še nekatere podrobnosti. O nesreči je bila pozneje obveščena policijska stražnica, ki je ugotovila dejaniki stan. Takoj po nesreči so s žuvalnice št. 645 telefonirali po rešilni voz. Na lice mesta sta prispela rešilni avto in rešilni voz, ki sta ranjence naložila in jih odpelala v splošno bolnico. Vsi ranjenci so dobili več ali manj težke poškodbe po glavi. V bolnico so bili prepeljani: bančni uradnik Stanko Baraga, učitelj Andrej Hrvatič, trgovski sodrnik Rudolf Stine, gđ. Mimi Slamnjak in ga. Marija Slamnjak, končno mehaniški vajenec Rudolf Menhard, ki je brat soferja Janka. Soferja Janka Menharda niso snoči prepeljali v bolnišnico. Zelo rešen je položaj gđ. Mimi Slamnjakove, kateri so zapornice razbile zobovje.

Nesrečo opisujejo očividci tako-le: Sofer Janko Menhard je naglo vozil iz Ljubljane proti Brzovici. Ko je iz ovinka privozil proti prelazu, ga je opozorila ga. Marija Slamnjakova, da so zavornice zaprte. Avtomobil, pa je bil že v taki bližini pri zavornicah, da ga sofer ni mogel več ustaviti in je avtomobil prodir zavornico

ter s poprejšnjo brzino dirjal čez prelaz, prodir zavornico ter s poprejšnjo brzino dirjal čez prelaz, prodir nato drugo zavornico ter obšel ob brzovlaku. Da avtomobil ni prodir še druge zavornice, nastala bi bila še mnogo hušša nesreča, kajti v tem trenutku je pripisoval na prelaz tržaški brzovlak, ki bi bil gotovo avtomobil zdrobil in bi nekateri obležali na mestu mrtvi.

Ob sklepu lista smo prejeli še te-le informacije:

Sofer Janko Menhard je po nesreči odšel na svoje stanovanje. Dobil je le nekatere praske od šip po obrazu. Danes dopoldne se je javil v splošno bolnico, kjer so mu rane izprali. Njegovo stanje ni nevarno in tudi ni težko ranjen, kakor so to prva poročila naglašala. O njem se je danes jutraj raznesla govorica, da je umrl, kar ne odgovarja dejstvu. Sofer Menhard je bil drugače soliden in miren. Več let je bil sofer generala Maistra.

Danes jutraj je bila na lice mesta uradna komisija, ki jo je tja odpelala direkcija drž. železnice, da ugotovi, v koliko zadene krivdo na nesreči železniške organe. Železnica ne nosi nikake krivde. Pri čuvajnici št. 645 je snoči opravil javniško službo čuval Ivan Koušca. Ko je bil tržaški brzovlak, vozeč iz Ljubljane proti Rakeku, kaka dva kilometra oddaljen od zavornice, je čuval najprej spustil zavornico na strani proti gostilni Kušar in nato šele zavornico proti Viču. Ko je bil brzovlak v bližini enega kima, je čuval zapazil, da prvi proti prelazu avtomobil z največjo naglico. Vozil je s tako brzino, da je bil čuval takoj uverjen, da avto ne ustavi pred zavornico in zato je dajal znamenja in začel kričati: »Stojte! Stojte! Za Boga, kaj delate?« Bilo je okoli 22.45 po noči. Avto je najprej podrl oziroma odrinil prvo zavornico in nato drugo. Kmalu nato je zdrvel mimo brzovlak. Ko je odšel mimo žuvalnice vlak, je čuval prvi trenotek mislil, da je vse mirno. Čuval je bil k sreči še tako previden, da je odstranil s tira, po katerem je vozil vlak, tja porinemo zavornico, ker bi drugače lahko povzročilo katastrofo pri brzovlaku. Čuval je pozneje katal z jenski glas: »Prinesite vode!« Vsi ponesrečenci so nato prišli k čuvajnici, ker jim je nudil tam bivačoji progovni paznik I. Čebular prvo pomoč. Vprašal jih je, če hočejo, da pokliče rešilno postajo. To so najpreje odklonili. Ker je nekaterim ponesrečencem prihajalo slabo, je Čebular nato telefoniral na rešilno postajo, ki je ponesrečence odpelala v splošno bolnico.

Zborovanje Zveze Industričev v Zagrebu

— Zagreb, 8. junija. (Izv.) Pokrajinska zveza industričev za Hrvatsko in Slavonijo je imela včeraj redni občni zbor, ki je bil pravo dobro obiskovan po številnih delegatih in zastopnikih industrije iz Slovenije in ostalih krajev države. Občnemu zboru so prisostvovali tajnik Zveze industričev za Slovenijo dr. Golia, šef trgovskega oddelka v Zagrebu dr. Araničnik, tajnik centrale industrijskih korporacij v Beogradu dr. Gregorič, glavni tajnik zagrebske Trgovske in obrtniške zbornice dr. Čuval in radičevski poslanec Otton Gavrilović. Predsednik skupščine industričev S. P. Aleksander je skupščino pozdravil v daljšem govoru, v katerem je naslikal položaj industrije. Omenjal je, da se je morala industrija boriti z velikimi težkocami, glavni problemi za industrijo so bili porast dinarja, pomanjkanje gotovine, znižanje obrestne mere in vprašanje zaščite domače industrije. Naglašal je med drugim nujno uvedbo zlate valute, kakor so to že storile Amerika, Anglija in Francija. Dotaknil se je tudi posojil v inozemstvu, navajajoč, da država ni mogla doseči posojila, niti privatniki, niti ostale javne korporacije. Avtonomna carinska tarifa ni mogla prinesiti zaželenih uspehov, ker je postala iluzorna z ozirom na porast dinarja. Dinar je tarifo absorbiral. Nujno potrebno je, da država podpira domačo industrijo v onih panogah, kjer lahko domača industrija popolnoma krije vse potrebščine. Nepotrebno je naročati na račun reparacij onogo blago, katero v dovoljni meri izdeluje domača industrija. Zelo obširno je razpravljaj nato o vprašanju zaposlenja inozemskega delavca v naši industriji. V svojem poročilu se je skliceval na izjavo predsednika mednarodnega biroja za delo pri društvu narodov sir Alberta Thomasa, ki je za to, da se kvalificiranemu delavstvu ne stavi v industrijskih deželah nikake ovire glede zaposlenja. Naša država naj bi kvalificiranega delavstva iz inozemstva. Govoril je dalje o izenačenju davčnega sistema. Na njegov predlog je občni zbor poslal vdanostno izjavo Ni. Vel. kralju Aleksandru in

pozdravno brzojavko ministru trgovine in industrije dr. Grisogonu. Občni zbor je nato odobril poročila odborovih funkcionarjev ter je končno v glavnem izvolil stari odbor za prihodnjo funkcijsko dobo. Za predsednika je izvoljen P. S. Alexander in za podpredsednika dr. Stanko Svrluga, dr. Teodor Bošnjak in dr. Fran Haman.

VAŽNA SEJA HSS V ZAGREBU.

— Zagreb, 8. junija. (Izv.) Za danes dopoldne je sklicana seja hrvatskega narodnega zastopstva. Na dnevnem redu je poročilo o politični situaciji, tako o političnih dogodkih zadnjih dni, zlasti pa vprašanje verifikacije anketiranih mandatov HSS in odnošajih parlamentarnega kluba HSS do ostalih strank bloka narodnega sporazuma. Ta seja je važna z ozirom na to, da je v središču sklicana v Beograd seja »širšega opozicijskega bloka«. Izid današnje seje pričakujejo politični krogi z največjim zanimanjem.

POZIV REZERVNIH OFICIRJEV NA OROŽNE VAJE.

— Zagreb, 8. junija. (Izv.) V mesecu juniju in avgustu bo pozvanih okoli 1000 rezervnih oficirjev na dvomesečne orožne vaje.

PROCES PROTI MORILCEM SIRDARJA.

— Kairo, 7. junija. Vsi radi umora sirdarja Jorda Stackeja obtoženi nacionalisti so bili obsojeni na smrt razen soferja avtomobila, v katerem so sedeli morilci. Sofer je osojen na dve leti.

VELIKANSKA VROČINA V AMERIKI.

— New York, 7. junija. Vsako leto imajo radi naraščajoče vročine nove slučaje smrti. Nad 3.000 uradnikov je danes ob 18. zapustilo urade in so ustavili vse uradne posle, dokler traja vročina. Poslovanje uradov je na višji ukaz ustavljeno.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza.

LPSNI TRG

Smrekovi in jelovi blodi, od 25 cm premera naprej, fco nakladna postaja: degar 250; hrastove vozovne desice, 44 mm — 2,65 m, 54 mm — 2,85 m, I. in II. vrsta, fco meja, I. vagun: denar 100, blago 100, zaključek 100; čreslo suho, v ovoju, fco nakladna postaja: blago 40.

ZITNI TRG

Pšenica: Rosafé, par. Postojna trans. blago 465; pšenica avstralska, par. Postojna na trans: blago 455; otrobi pšenični, juta vreče, fco Ljubljana: blago 200; oves makedonski, par. Ljubljana: blago 355; korusa defektna, par. Ljubljana: denar 200; koruza, fco Vinkovci, duplikat kassa: 2 vagona: denar 200, blago 200, zaključek 200.

EFEKTI

2½% drž. renta za vojno Skodo: denar 193, blago 195, zaključek 195; 7½% inv. pos. iz leta 1921 —, Celjska posojilnica d. d.: denar 200, blago 205; Ljubljanska kreditna banka: denar 225, blago 265; Merkantilna banka: denar 100, blago 108, zaključek 108; Prva hrv. štedionica: denar 800, blago 808; Slavenska banka —, Kreditni zavod 185 — 195; Strojne tovarne in lvarne: blago 135; Trboveljska prem. družba: denar 360, blago 370; Zdrževne papirnice: denar 100; Stavbena družba d. d. Ljubljana: denar 265, blago 280, 4½% rast. l. kr. bke: denar 20, 4½% kom. zad. dež. banke: denar 20.

Zagrebska borza.

Dne 8. junija. Sprejeto ob 13.

Devize: Curli 11.555—11.655, Pariz 176.30—178.70, Pariz 282.50—287.50, New York 59.54—60.14, London 289.65—292.65, Trst 236.30—239.30, Berlin 14.205—14.355, Dunaj 0.0837—0.0849, Valute: dolar 58.45—59.25.

EFEKTI

7½% invest. posoj. 1921 61—62, 2½% drž. rente za ratnu štetu 191—195, Ljubljanska kreditna 250—260, Centralna banka 13 —15, Hrv. eskontna banka 104—105, Kreditna banka, Zgb. 105—108, Hipotekarna banka 57.50—59, Jugobanka 100—101, Pratištedionica 800—805, Slavenska banka 70—71, Eksploatacija 36—38, Drava d. d. Osijek 115, Sačarana, Osijek 545—555, Isis g. g. 68, Nihad 38—44, Gutman 360—370, Slaveks 160, Slavonija 42.50—43, Union. paromlin 450, Vevče 100—110.

Inozemske borze.

— Curli, 8. junija. Današnja borza. Beograd 8.60, Pariz 24.90, London 25.075, New York 51.70, Milan 20.525, Praga 15.275, Dunaj 0.00727.

— Trst, 8. junija. Predborza: Beograd 42.05—42.25, London 122.80—123, Pariz 119.75—120.25, New York 25.20—25.31, Curli 489—491.30, Praga 74.75—75, Dunaj 0.0056—0.0069.

Gospodarstvo

Z ljubljanskega velesejma

Prijavni termin za udeležbo na letošnjem ljubljanskem velesejmu se bliža svojemu koncu in se zaključuje s 1. julijem. Nekaj lanskim razstavljalcem je letošnje izostalo, zato pa je prišlo mnogo novih. Ko smo vprašali nekega voletrgovca, zakaj se ne misli letos udeležiti velesejma, nam je odgovoril: Lani nisem napravil skoro nikakih zaključkov in zakaj bi zastopal stal na velesejmu in razstavil? Taki pojmi so dokaz pomankanja socialnega čuta in gospodarske ideje. Kdor zamenja velesejme z navadno trgovino, ta ima krive pojme. — Kdor čaka in zahteva od velesejma samo to, da takoj na licu mesta napravi trgovske posle, ta dokazuje svoj egoizem in čisto ozki krog svojih materialnih interesov. Velesejmi se nikjer ne prireajo radi samih momentanih zaključkov, temveč radi bodočnosti in napredka gospodarstva v obče.

Velesejmi dajejo mnogim trgovcem in industrijem nove pobude za razvijanje njihovih podjetij. Koliko jih je, ki radi žrtvujejo čas in denar za obisk raznih velesejmov in za razstavo svojih proizvodov na velesejmih. Taki pridobitniki čisto gotovo napredujejo. Za to je dovolj dokazov po vseh državah. Še nihče ni utrpel škode vsled zanimanja za velesejme. Pridobitniki, trgovci in industriji, katere neprestano spremlja zanimanje za vsak napredek na gospodarskem polju, dokazujejo, da niso navadni branjevi, ampak da so ljudje, ki nekaj razumejo, ki nimajo smisla samo za žep in želodec, ampak tudi za višje socialne cilje. Taki pridobitniki sodelujejo navadno tudi v delu na kulturnem in pravnem polju svojega naroda. — Za take se ne sme reči, da so navadni materialisti, ki se ne brigajo za nič drugega kot za svoj telesni užitek.

Pridobitnike moramo po tem deliti v dve vrsti: nižje in višje. Na velesejmih

se lahko spoznajo in ločijo eni od drugih. Pridobitniki nižje vrste v obče ne morejo pojmiti koristi velesejmov in njihovo vrednost pa vsled tega ne samo, da na njih ne sodelujejo, ampak celo govore proti njim. Taki pridobitniki — egoisti, materialisti — naravnost škodujejo v socialnem pogledu in bi jih ne bilo treba podpirati. Če so že egoisti in nasprotniki socialne solidarnosti, naj potem žive tudi sami zase in sami od sebe.

Druge vrste pridobitnikov pa so oni, ki se vedno radi oddoljujejo na korist poedinca, na korist privredništvu skupno in na korist celega naroda. Ti zaslužijo podnoro od javne in privatne strani. Vabimo vse naše pridobitne kroge, da če tega še niso storili, takoj vstopijo v vrste pridobitnikov, ki se vedno radi oddoljujejo na korist poedinca, na korist privredništvu skupno in na korist celega naroda. Ti zaslužijo podnoro od javne in privatne strani.

Stanje Narodne banke dne 31. maja 1925.

Aktiva:		Razlika v primeri s stanjem dne 22. maja
Kovinska podlaga	427,6	+ 9,5
Posojila	1192,0	— 41,2
Račun za odkupovanje kronskih novčanic	1186,3	
Račun začasne razmenjave	366,0	
Državni dolgi	2966,3	
Vrednost državnih domen, zastavljenih za izdajanje novčanic	2.138,3	
Saldo raznih računov	617,9	
Skupaj	8.925,2	
Pasiva:		
Od glavnice izplačano	27,9	
Rezervni fond	6,2	
Novčnice v obtoku	5.770,8	

Državni račun začasno razmenjave	366,0
Državne terjatve po raznih računih	24,4
Razne obveznosti	517,3
Državne terjatve za zastavljene domene	2.138,3
Ažijo za kupovanje zlata za glavnico in fond	74,0
Skupaj	8.925,2

— g. Izvoznikom hrastovih hlodov. V zadnjem času se je dogajalo, da so cariniki po nepravilnem tolmačenju izraza »specijalna gradnja« smatrali tudi kot tako neobrobilene hrastove plohe v debelini 10 do 13 cm. Ta novost je povzročila za naše izvoznike lesa naravnost veliko razburjenje, ker je bilo tako tolmačenje v protislovju z dosedanjim praksom in tudi v protislovju pri vsakem strokovnem poimovanju »specijalne gradnje«. Kakor čujemo, se je na ponovni poziv zainteresiranih rokov uradno ugotovilo, da je smatrati kot »specijalna gradnja«, katere je ob izvozu zavezana plačati carino, samo one hrastove plohe, iz katerih bi bilo mogoče izdelati železniške prage uzele dimenzij, t. j. od 13 cm debeline naprej.

— g. Tržne cene v Celju 3. junija. (V Din.) Govedina 17—20, teletina 18—22, svinjina 20—25, slanina 27,50—30, mast 31—33, šunka 35, prekajeno meso 32,50—35. Perutnina: majhen piščanec 17, večji 20, kokoš 40—45, petelin 45, raca 30, puran 70, zajec 10—30. 1 l mleka 3—3,50, kisle smetane 16, kg surovega masla 52, čalnega 60—88, masla 40, eno jajce 1,25. Specerija: kg kave Portoriko 76, Santos 56—60, Rio 48—52, pražene 60—88, kristalnega sladkorja 15,50, sladkorja v kockah 17,50, riž 7—14, 1 l namiznega olja 28, olivnega 40, bučnega 26, moka »00« 7,20, »0« 7,20, »2« 6,90, »4« 6,60, »6« 5,90, ržena enotna moka 5,80, ajdova 6,40, pšeničnega zdroba 7,60, koruznega 3,80, koruzne moke 3, na drobno pri kg po 20 para več. — Žito: g pšenice 450, riž 400—420, ječmena 350, ovsja 350, prosa 250, nove sušene koruze 230, ajde 300, fižola 400—500 graha 1400, leče 800—2000. Kurivo:

q premoga črnega 46—50, rujevega 25, m³ trdih drv 160, 100 kg trdih drv 40, 100 kg mehkih drv 30. Krma: q sladkega sena 45, polsladkega 40, kislega 35, slame 35.

Na pomoč Amundsenu

V petek dopoldne je priplula v Horten ladja »Ingertre«, ki vzame na krov pomorno ekspedicijo. Ta ladja je bila ukrancana doslej v Drammen, kjer je nakladala premog za pot v Adventbay na Spitzbergh. »Ingertre« bo rabila od Hortena do Kingsbaya 8—10 dni tako, da doseže rešilna ekspedicija sredi junija svoj cilj. Pomožna ladja napravila zadnji del pod iz Kingsbaya na Dansk otok po zraku. Poveljnik pomožne ekspedicije bo poročnik Lützow-Holm. Aparati bodo pripravljeni za polet v enem dnevu. Poleg drugega materiala vzame ekspedicija s seboj tudi rezervne motorje in poedine rezervne dele aeroplanov. Letala imajo točna navodila da se ne smejo spustiti na led. Njihova naloga je preiskavati ledeno pokrajino iz višine ter pomagati ladjama »Frame« in »Hobby«. Ekspediciji bosta dodeljena letalca Sven Brum in Eilassen, ki sta pred dvema letoma pričakovala z Amundsenovim pilotom Dietrichsonom na Spitzbergh Amundsenovega povratka z Aljaske. Uradno poročilo o rešilni ekspediciji veli: Na inicijativo »Norsk Luftseilasforening« se je norveška vlada po predhodnih posvetovanjih 28. maja odločila poslati dva hidroaeroplana s potrebnim osebje na polzvedovanje, ki se mora pričeti glasom Amundsenovih navodil 14 dni po startu. Če ne bo novih vestí, pošljemo ekspedicijo z ladjo »Ingertre«, ki jo je dala na razpolago »Store Norske Spitzbergen Kulkompani«. »Ingertre« naloži ves potreben material v Drammen in prispe 5. junija v Horten.

Norveška vlada je razpravljala tudi o predlogu dra Charcota, francoskega polarnega raziskovalca, ki je bil že v polarnih krajih južnega in severnega tečaja. Na njegov predlog je odgovorila tako-le: Francoski poslanik je izjavil zunanjemu departementu, da je raziskovalec Charcot izrazil potom francoskega mornarskega ministrstva željo udeležiti se iskanja Roalda Amundsen. Njegovi ekspediciji bi služila

ladja »Pourquoi pas«, ki bi imela na krovu francoske pomorščake. Na vprašanje, kaj mislijo Norvežani o tej Charcotovi ekspediciji, je zunanji departement odgovoril poslaniku, da vsa javnost pristočno pozdravlja ta korak in da je Norveška vlada Franciji celo hvalažna za ponujeno pomoč. Charcot, čigar ladja je zgrajena po vzorcu »Fram«, hoče odpluti iz Cherbourga sredi junja k izhodni obali Grenlandije. Norveška vlada je z veseljem sprejela tudi predlog Mac Millana, ki hoče do avgusta prodreti v ozemlje okrog rtiča Kolumbije. Da prisloži Amundsen na pomoč, če se je izgubil kje ob sibirski obali, pošlje sovjetska vlada za logo hrane in drugih potrebščin Amundsenovi ladji »Maud«. Predlog konzula Hammerja in angleškega raziskovalca Grettina Algarsona je bil odklonjen, ker ga vlada ni smatrala resnim. Te dni so se razširile po Norveškem fantastične vesti o Amundsenovem povratku. Tem pravljicam so verjeli v sosednih državah. Razširila jih je pomotoma neka norveška ladja, ki je krožila po Atlantičnem oceanu. Glasom teh vestí je bil Amundsen prisiljen ostati na severnem tečaju, kjer si je zlomil roko, ko se je spustil na tla. Drugo poročilo pravi, da je nemški mehanik Fench padel v morje in utonil.

Poleg dveh omenjenih rešilnih ekspedicij pošlje Norveški Aeroklub še tretjo ekspedicijo na pomoč Amundsenu. Vse tri ekspedicije bodo morale delovati v kontaktu. V ta namen je imel Aeroklub v petek tredično sejo, ki sta se jo udeležila znani polarni raziskovalec Sverdrup-Igachsen, danski raziskovalec Gottfred Hansen in mnogi drugi odlični člani kluba. Zborovanje je bilo mnenja, da se more Amundsenova ekspedicija vrniti v Svalbard, na vzhodno Grenlandijo, na severozapadno Grenlandijo ali pa k rtiču Kolumbije. Ekspedicija, ki jo pošlje norveška vlada, bo iskala Amundsen v okolici Svalbarda. Ob vzhodni Grenlandiji bo križaril Francoz Charcot, ob severozapadni Grenlandiji na rtiču Kolumbije pa newyorška pomožna ekspedicija.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VLADIMIR KAPUS

Izdelovanja zmožna firma na Češkoslovaškem
IŠČE v Jugoslaviji zveze, da bi prodajala na roke delane

blagove point-lace

n. pr. namizne prte, tekače, milleuxes, tablette in karpione blazinice. — Ponudbe pod: „R. L. 260 - P. H. 2593“ na:

Rudolf Mosso, PRAHA I, Ovocný trh 19, C. S. R.

„HOTEL RIVIERA“

SELCE KOD CRIKVENICE.

Sa velikom terasom na moru tik kupališta. Prvo-razredna kuhinja, 60 lipeh soba na raspolaganje, najnižje cijene. — Preporuča se vlasnik

1576 P. STRINOVIĆ.

LEDA

edino uspešno patentirano in zakon. zavarovano sredstvo proti pleši in izpadanju las ter prhutam. Za eno ro-zenem navodilo. Dobiva se povsod. Po povzetju za Din 100 (in 10 Din za poštino) razpošilja **Kozmetički zavod LEDA**, Zagreb, Nikoliceva 1, pošti predal 35. — Skladišče za Ljubljano: „SALUS“ d. d. 113-L

Inserirajte v „Slov. Narodu“

Kopalne

obleke, plašči, čevlji, brisače
v največji izbiri pri
C. J. HAMANN Ljubljana,
Mestni trg štev. 8.

Gospa dr. Jamšek v Litiji
proda del lepega
sadnega vrta.

Vpraša se pri njej. 1724

Naprodaj

dve moški obleki, dve ženski obleki, daljnjo, led, električni aparat, čevlji, velika kredenca, lep spomladanski ženski plašč — vse dobro ohranjen. — Marija Jelenič, Stara pot št. 1, Ljubljana 1725

Trg. pomočnik,

izkušen manufakturne in pletilne stroke — išče službe za Maribor ali Celje. Nastop takoj. Cenj. ponudbe pod »Marljiv 1723« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Trgovska hiša

na Spodnjem Stajerskem, staro vpeljana — se pod ugodnimi pogoji proda. — Vprašanja na naslov: Josip Renko, Borovlje, Koroško. 1717

Vajenec

z nožarski obrt — se sprejme. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 1710

Pstl Patent 25381

Samo »LUCIFER« uničuje trajno stenice (ščurke!) — Winter, Ljubljana, Sv. Petra cesta 35, — Medic, Maribor, Gospodarska 23. 118/L

»Abadie«

cigaretetni papir zopet stano na zalogi! — A. Lampret, Krekov trg 10.

Službo šivilje

išče dekle. Gre šivat tu di na dom. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 1713

Makulturni papir

à kg Din 5.—

prodaja

uprava »Slovenskega Naroda«

1689

Objava.

Uprava Državnih Monopola u Beogradu raspisuje II. (drugu) ofertalnu licitacijo za nabavku:

tri komada specijalnih mašina za žigosanje karata u paketima.

Licitacija će se održati na dan 26. juna ove godine u kancelariji Upravnika Drž. Monopola u 11 časova pre podne.

Svaki je ponudjač dužan položiti kauciju Depozitnoj Blagajni Uprave Drž. Monopola najdalje do 10 časova dana označenog za licitaciju. Kaucija iznosi za državljane SHS 5%, a za strance 10%, od ponudjene cene.

Uslovi i oblika obaveštenja mogu se dobiti usmeno (ili pismeno) svakog radnog dana od 8 do 12 časova.

Iz kancelarije Industrijskog Odelenja Uprave Drž. Monopola uz I. M. Br. 6947 od 30. maja 1925. god.

Drva za kurjavo

(odrezki od žage), po zmerni ceni, dokler traja zaloga — se dobe pri **Ivanu Šišku**, parketna tovarna, Metelkova ulica 4.

Veliki slameniki

florentinarji, panama, došli. Cene nizke. V modni lopi št. 10, Vodnikov trg

Poxor trgovci

in gostilničarji!

Salame poletne (Sommersal.) po 15 Din
Sunkarice . . . po 40 Din
razpošiljam od 5 kg naprej po povzetju. — Za dobro blago in točno postrežbo se jamči.
Fran Golob, mesar in prekajevalec
Ljubljana VII. — Jernejeva 47

Imam lokal

s pritlikinami 1716

v središču Zagreba

in bi prevzel zastopstvo s skladiščem za dobro uydene predmete za mesto in okolico. Sem dobro uveden in znan pri odjemalcih zlasti v Bosni, Hercegovini in Dalmaciji. Vprašati pod: »ZA-5320« na PUBLICITAS d. d. ogl. zavod, Zagreb, Gunduličeva ulica br. 11

Razna zastopstva prevzame

dobro uvedeni poimik v pokrajinah: Srem, Banat, Bačka, Baranja, Bosna in Slavonija. Potuje z lastnim avtom, Obiskuje vsa znatnejša mesta. Ponudbe pod »Provizija« postrestante Vukovar. 1726

Vabilo

redni občni zbor

Prve dolenske posojilnice v Metliki, t. z. z. n. z.

ki se vrši
v ponedeljek, dne 22. junija 1925 ob 8. uri (zjutraj) v zadržni pisarni v Metliki št. 15. V slučaju nesklepnosti prvega zbora se vrši pol ure pozneje drugi na istem mestu in z isti sporodet ter sklepa brezpogojno. Računski zaključek za 1. 1924 je članom na vpogled od 6. junija t. l. v zadržni pisarni.

S P O R E D:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev letnega računa za leto 1924.
3. Razdelitev čistega dobička in določitve nagrad po § 21 zadržnih pravil.
4. Izvolitev novega člana nadzorstva.

Načelstvo.

Naj predragi, iskrenoljubljeni oče, stari oče, tast, svak in stric, gospod

Tomo Žargaj

ravnatelj zemljiške knjige v p.,

je dne 7. junija v 75. letu svoje starosti bogu vdano preminil.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek, dne 9. junija ob polu 16. popoldne iz mrtvašnice splošne bolnice.

Blag mu spomin!

V LJUBLJANI, 8. junija 1925.

Josipina rojena Herbst, soproga. — Mirko, Franci, Stanko, sinovi. — Vilma Deselmaier, Zora Frkovič, Slavica Žargaj, hčere. — Zluko Frkovič, Egon Deselmaier, zeta. — Pavla Jeraj, Reska Zalar, snah. — Mirko in Leon, vnuka. — Ostali sorodniki.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

ustanovljena 1900

LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA (v lastni hiši)

PODRUZNICE:

Bračice, Celje, Ormož, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst, Agencija Logatec.

Delniška glavnica Din 50.000.000—
Skupne rezerve nad Din 10.000.000—

Poštni ček-račun Ljubljana 10509
Brzjav. naslov: Banka Ljubljana
Tel. šte. 261, 413, 502, 503, 504

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoča dela